

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Teze diplomové práce

Dotace a jejich vliv na hospodaření obce

Petra Pejchotová

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Diplomová práce se zabývá problematikou příjmů a výdajů obce a dopad získaných dotací na rozpočet obce.

Práce je konkrétně zaměřena na obec Rapotín a její obecní rozpočet v letech 2009 – 2013. Teoretická část pojednává o obcích (právní postavení, charakteristika samosprávy) a všeobecných informací o dotacích, jejich čerpání apod.

V praktické části je popsána obec Rapotín a její hospodaření. Na základě získaných poznatků je poté hodnoceno využití finančních prostředků, a zda je obec při svých příjmech schopna realizovat všechny investice a vývoj obce.

V další praktické části se práce zabývá analýzou vlivu dotací a obec Rapotín je porovnána se srovnatelnou obcí Nový Malín (obě jsou v kategorii 2001 – 5000 obyvatel).

V závěru diplomové práce jsou obě obce zhodnoceny a jsou nastíněna vhodná budoucí doporučení pro zastupitelstva obcí.

Klíčová slova: veřejná správa, samospráva, obec, orgány obce, obecní rozpočet, příjmy, výdaje, dotace, investice, rozvoj.

1 Cíl a metodika práce

1.1. Cíl práce

Hlavním cílem této práce je zjištění, jak dotace ovlivňují hospodaření obce Rapotín, zhodnocení vlivu na rozvoj obce a komparace s obcí Nový Malín, která má obdobný počet obyvatel. Navrhnout možná doporučení, které by mohla přispět k rozvoji a financování obce.

Práce sleduje vývoj v pětiletém období: hospodaření obce, podmínky sestavování obecního rozpočtu, rozpočtové určení daní, na jehož podmínkách obce získají část svých daňových příjmů. Práce porovnáva hospodaření obce za jednotlivé roky a pak podrobněji analyzuje jednotlivé příjmy a výdaje dle druhového členění. Analýza se zabývá tím, která daň má největší a která naopak nejmenší výnos, také jak poplatky ovlivňují daňové příjmy obce a jestli obce získávají také kapitálové příjmy.

1.2. Metodika

Diplomová práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. Teoretická část je zaměřena na teoretický výklad základních pojmů, právní úpravu a základní organizační strukturu územních samosprávných celků. V praktické části je proveden rozbor rozpočtu obce, zejména analýza dotací. Hlavní metody využitě v diplomové práci jsou deskripce a komparativní analýza. Informace jsou čerpány z platných legislativních zákonů, literatury a z rozpočtů obcí.

2 Výsledky a návrhy

2.1 Dotace u obcí Rapotín a obce Nový Malín

Tabulka č. 5.2. Dotace v přepočtu na obyvatele – obec Rapotín 2009 – 2013 (v tis. Kč)

Rok	Nárokové dotace	Nenárokové dotace	Počet obyvatel ¹	Přepočet na obyvatele
2009	136 300	33 327 250	3259	10 268
2010	1 009 030	19 281 980	3252	6 239,5
2011	653 760	15 601 800	3191	5 094,2
2012	808 500	37 407 640	3236	11 809,7
2013	727 094	77 599 479	3230	24 249,7
Celkem	3 334 684	183 218 149	-	57 661,1

Zdroj: Závěrečné účty obce v letech 2009 – 2013, vlastní zpracování.

Ve sledovaném období - od roku 2009 do roku 2013 činily dotace v přepočtu na 1 obyvatele částku 57.661,10 Kč, v případě dotací nárokových byla částka na 1 obyvatele 1.032 Kč a dotace nenárokové měly podíl 56.629,2 Kč na 1 obyvatele. Ve sledovaném období v obci docházelo k mírnému poklesu počtu obyvatel a příjem dotací se zvyšoval v posledních dvou letech daného období.

¹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Web ČSÚ: Veřejná databáze ČSÚ - Počet obyvatel v obcích SO ORP od roku 2001 [online]. 2013 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=MOS+A04+OB1.164&vo=null>

Tabulka č. 5.3. Dotace v přepočtu na obyvatele – obec Nový Malín 2009 – 2013 (v tis. Kč)

Rok	Nárokové dotace	Nenárokové dotace	Počet obyvatel ²	Přepočet na obyvatele
2009	662 200	26 116 700	3114	8 599,5
2010	1 506 970	19 574 510	3172	6 646,1
2011	1 197 730	11 491 130	3163	4 011,6
2012	1 425 700	5 985 420	3293	2 250,5
2013	721 625	9 429 108	3326	3 051,9
Celkem	5 514 225	72 596 868	-	24 559,6

Zdroj: Účetní výkazy obce, vlastní zpracování.

Ve sledovaném období - od roku 2009 do roku 2013 činily dotace v přepočtu na 1 obyvatele částku 24 559,60 Kč, v případě dotací nárokových byla částka na 1 obyvatele 22 021,10 Kč a dotace nenárokové měli podíl 2 538,5 Kč. V této obci se během daného období počet obyvatel mírně zvyšoval a v roce 2009 byl příjem u dotací nejvyšší a poté se mírně snižoval, až ke konci sledovaného období.

2.2 Obecní rozpočet a dotace

V roce 2009 obec **Rapotín** hospodařila s kladným výsledkem 6.263,14 tis. Kč, dotace představovaly podíl 37,5 % příjmů obce. Naopak schodkové hospodaření ve výši 18.510,39 tis. Kč měla obec v roce 2010, se schodkem hospodařila i přes vysoký objem dotací, které v roce 2010 činily 27,4 % příjmů obce. V roce 2011 měla obec rozpočet obce kladný, a to ve výši 23.857,97 tis. Kč., když dotace se podílely na obecních příjmech 25,9 %. V roce 2012 vzrostly dotační prostředky v obci, kdy tvořily 45,4 % na celkových příjmech obce a také hospodaření v tomto roce mělo kladný výsledek. V roce 2013 bylo obecní hospodaření přebytkové v částce 12 543,3 tis. Kč, dotace v tomto roce měli nejvyšší podíl 60,26 % na celkových příjmech obce.

² ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Web ČSÚ: Veřejná databáze ČSÚ - Počet obyvatel v obcích SO ORP od roku 2001 [online]. 2013 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&ccislotab=MOS+A04+OB1.164&vo=null>

V roce 2009 nárokové dotace v obecním rozpočtu Rapotína mají nejmenší částku 0,41 % dotačních příjmů. V následujícím roce 2010 se podílí 4,9 %, v roce 2011 jsou se 4,2 %, v roce 2012 poklesly na 2,1 % a v roce 2013, který je poslední sledovaný 0,9 %.

Skoro veškerá část dotačních prostředků se obci převedla z kapitoly státního rozpočtu a Olomoucký kraj obci převedl skoro 1,5%. V roce 2013 obec získala nejvíce dotačních prostředků, kdy dotace činily 78,326 mil. Kč, v tomto roce měly dotace rozsah více jak 60,2% finančních příjmů z rozpočtu obce Rapotín.

Obec **Nový Malín** v roce 2009 hospodařila s přebytkovým rozpočtem v částce 1 609,63 tis.Kč a dotace z této částky byly 44,2 % obecních příjmů. Rok 2010 byl ukončen s přebytkem v částce 1 428,7 tis. Kč a dotace v tomto roce činily 37,7% příjmů obce. Schodkovým rozpočtem ukončila obec rok 2011 a schodek rozpočtu byl v částce 4 436,67 tis. Kč, tento rok v obecním rozpočtu, byl i pokles dotací, dotace byly 24,9 % z celkových obecních příjmů. Hospodaření roku 2012 bylo ukončeno se záporným výsledkem - 10 890,07 tis. Kč a dotace roku 2012 mírně poklesly, měly podíl 18 % na celkových příjmech obce. V posledním sledovaném roce 2013 měla obec Nový Malín ukončeno hospodaření s přebytkem v částce 4 833,8 tis. Kč a dotace v tomto roce představovaly 19,9 % v obecním rozpočtu na straně příjmů.

V hospodaření obce Nový Malín nárokové dotace v letech 2009, 2010, 2011 a 2013 měli podíl až 7 % dotačních příjmů. Jen v roce 2012 došlo k nárůstu nárokových dotací k celkovému objemu přijatých dotací, a to k přibližně 12 %, k nárůstu v tomto roce přispěla skutečnost, že obecní rozpočet měl pokles příjmů z nenárokových dotací.

3 ZÁVĚR

Z diplomové práce vyplývá, že bez dotací, které obce získávají, by nebyly schopny poskytovat služby v potřebné kvalitě ani se dále rozvíjet. V rámci financování obcí došlo v minulosti k reformě veřejných financí, ale dotace jako zdroj příjmů jsou nadále významným zdrojem pro obce. Příjmy z dotací jsou druhým nejvýznamnějším příjmem.

V obci Rapotín se během sledovaných let dotace podílely v rozmezí 25 až 60 % na celkových příjmech obce, v obci Nový Malín byl tento rozsah 18,0 až 44,6 %.

Z provedené komparace vyplynulo, že v obci Rapotín neinvestiční dotace převyšují dotace investiční a dotace nárokové, oproti dotacím nenárokovým, jsou v podstatně menší částce.

V projektech, které obec zrealizovala, za podpory finančních prostředků z dotací, se na

celkových nákladech dotace pohybovaly v rozpětí od 21 % do 100 % nákladů potřebných na tyto zrealizované projekty.

Porovnáme-li obec Rapotín a obec Nový Malín, pak se obci Rapotín podařilo získat více dotačních finančních prostředků na obyvatele a realizovat dotační projekty ve větším objemu finančních prostředků.

Jedním z cílů práce bylo zjistit, jak dotace ovlivňují hospodaření obce, z analýzy obcí vyplývá, že bez prostředků, které obec získává pomocí dotací, by nebyla schopna poskytovat služby na úrovni v jaké je nabízí nyní a nebyla by schopna investovat do rozvoje obce. V letech, kdy obec získala méně dotačních prostředků došlo k poklesu zrealizovaných akcí v obci. Bez těchto finančních prostředků by kvalita služeb v obci pravděpodobně stagnovala a snižovala se. Ostatní obecní příjmy jsou nedostatečné a nepokrývají základní potřeby obcí. Značnou část finančních prostředků obec vydá na rekonstrukce.

Doporučení pro obce je, zaměřit se na školení svých zaměstnanců, aby byli schopni se dobře orientovat v dotačních programech, které jsou určeny obcím. Obce si také mohou sestavit dotační tým, který se bude zaměřovat a studovat nabízené dotační pobídky, aby při předkládání projektů k žádosti o dotace, nedocházelo k chybám a opomenutím, kdy následně žádosti bývají zamítnuty. Také dochází k nedodržení dotačních podmínek, což je jedna z dalších obav a v případě nesplnění podmínek, obce musí vrátet dotační příspěvky, hrozí jim sankce a tato skutečnost ovlivňuje zájem obce při získávání dotací. Obce místo obtížné snahy získávat větší dotace, se snaží vystačit se stabilními příjmy a investují do nejnужnějších aktivit. V případě schopných odborníků, by obce mohly získat významné finanční prostředky do obecního rozpočtu.

Pokud si není obec schopna vyškolit své zaměstnance, je možné jí doporučit, aby si na zpracování dotačních projektů najala externí firmu. Výběr externí firmy by bylo možno provést např. vypsáním výběrového řízení na zakázku malého rozsahu. Vítězná firma by pro obec získávala dotační prostředky pomocí vyhlášených dotačních titulů a místo školení svých zaměstnanců, což je pro obce nákladné, by obec využívala externí firmu, která je na získávání dotačních programů zaměřena a má proškolené zaměstnance v této oblasti. Hrazena může být externí firma na základě jejího přínosu pro obec – množství schválených dotačních programů, nebo může být firma hrazena dle počtu obyvatel v obci.

Seznam použité literatury

1. Odborná kniha:

- PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy; teorie a praxe v ČR*. 1. vyd. Praha: Woollers Kluwer ČR, 2011. 588 s. ISBN 978-80-7357-614-1.
- PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.
- PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů*. 2. aktual. vyd. Praha: Grada a.s., 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.
- SCHNEIDEROVÁ, Ivana. *Rozpočtová skladba v roce 2012*. Nové Město nad Cidlinou: Acha obec účtuje s. r. o., 2012. 253 s. ISBN 978-90-260-1010-4.

2. Legislativa:

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb., 515/2002 Sb., a 319/2009 Sb.
- Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 152/1994 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů

3. Elektronické dokumenty:

- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Web ČSÚ: Veřejná databáze ČSÚ - Počet obyvatel v obcích SO ORP od roku 2001* [online]. 2013 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=MOS+A04+OB1.164&vo=null>
- Obec Nový Malín: Obecní úřad. FRESH-SOFT.COM. *Nový Malín* [online]. [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.novymalin.cz/obecni-urad.html>
- ROZPOČET VEŘEJNĚ O.S. *Rozpočet obce: Rozklikávací rozpočet obce Rapotín* [online]. 2013 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.rozpocetobce.cz/seznam-obci/540862-rapotin>
- ROZPOČET VEŘEJNĚ O.S. *Rozpočet obce: Rozklikávací rozpočet obce Nový Malín* [online]. 2013 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.rozpocetobce.cz/seznam-obci/540501-novy-malin>